

Viranomainen ja tulosalue	Patentti- ja rekisterihallitus (PRH), Yritykset ja yhteisöt -tulosalue
Automaattinen ratkaisumenettely	Kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksumenettely, jossa PRH määrää yritykselle laiminlyöntimaksun kaupparekisterilain 24 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla.
Käyttöönottopäivä	15.5.2025

Päätös automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotosta

1. Päätös

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) ottaa tällä päätöksellä käyttöön automaattisen ratkaisumenettelyn kaupparekisterilain (564/2023) 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädettyssä menettelyssä, jossa PRH määrää kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksun (jäljempänä myös ”laiminlyöntimaksu”) ilmoitusvelvolliselle (jäljempänä myös ”yritys”), joka ei kehotuksesta huolimatta ilmoita rekisteritiedoistaan poistettavaksi merkintää 4 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettusta henkilöstä, joka ei liiketoimintakiellon johdosta voi enää toimia rekisteriin merkityssä tehtävässä.

Tämän käyttöönottopäätöksen mukainen automaattinen ratkaisumenettely koskee ainoastaan sellaisia menettelyjä, joissa yrityksen kaupparekisteritiedoissa on liiketoimintakieltoon määrätty henkilö, jonka liiketoimintakieltoa ei ole rajoitettu liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/1985, jäljempänä ”liiketoimintakieltolaki”) 4 §:n 3 momentin perusteella eikä yritys ole PRH:n kehotuksesta huolimatta ilmoittanut liiketoimintakiellossa olevaa henkilöä poistettavaksi yrityksen kaupparekisteritiedoista.

2. Perustelut

2.1 Johdanto

Automaattisella päätöksenteolla tarkoitetaan menettelyä, jossa PRH tekee asian käsittelyn päättävän ratkaisun automaattisella tietojenkäsittelyllä ilman, että ratkaisun tarkistaa ja hyväksyy luonnollinen henkilö.

Automaattisen päätöksenteon edellytyksistä hallintoasian ratkaisumenettelyssä säädetään hallintolaissa (434/2003), julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019, jäljempänä ”tiedonhallintalaki”) sekä PRH:lle toimivallan luovassa aineellisessa lainsäädännössä ja muussa velvoittavassa erityislainsäädännössä, kuten kielilaissa (423/2003), yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014) ja tasa-arvolaisissa (609/1986). Tiedonhallintalain ja hallintolain säännökset varmistavat hyvän

hallinnon periaatteiden toteutumisen, virkavastuun kohdistumisen, päätöksenteon läpinäkyvyyden sekä riittävät kontrollitoimenpiteet.

2.2 Hallintolaissa säädetty edellytykset

Automaattisesti ratkaistavaa asiaa koskeva edellytys

Hallintolain 53 e §:n 2 momentin mukaan viranomainen voi ratkaista automaattisesti asian, johon ei sisälly seikkoja, jotka edellyttävät tapauskohtaista harkintaa, tai johon sisältyvät tapauskohtaista harkintaa edellyttävät seikat virkamies tai muu asian käsittelijä on arvioinut. Ratkaisemisen on perustuttava sovellettavan lain ja etukäteisen harkinnan perusteella laadittuihin julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 2 §:n 16 kohdassa tarkoitettuihin käsittelysääntöihin.

Automaattinen ratkaiseminen on tarkoitus ottaa käyttöön kaupparekisterilain 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa menettelyssä, jossa ilmoitusvelvolliselle määrätään laiminlyöntimaksu, jos se ei kehotuksesta huolimatta ilmoita rekisteritiedoistaan poistettavaksi merkintää liiketoimintakieltoon määrätystä henkilöstä viimeistään silloin, kun PRH tekee laiminlyöntimaksun määräämistä koskevan päätöksen.

Menettely sisältää kaupparekisterilain 22 §:n mukaisen kehotuskirjeen lähettämisen. Jos yritys ei reagoi sille lähetettyyn kehotukseen eikä muutoinkaan ilmoita liiketoimintakieltoon määrättyä henkilöä poistettavaksi yrityksen kaupparekisteritiedoista muun kaupparekisteriin tehtävän ilmoituksen yhteydessä, yritykselle on määrättävä kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksu.

Automaattisen ratkaisumenettelyn ulkopuolelle on rajattu ne kaupparekisterilain 24 §:n soveltamisalaan kuuluvat tilanteet, jotka edellyttävät tapauskohtaista harkintaa PRH:ssa. Tällä perusteella automaattisen ratkaistavaksi eivät kuulu tilanteet, jossa menettelyssä mukana olevalta yritykseltä saapuu sellaista selvitystä, joka edellyttää virkamiehen tapauskohtaista arviota tai yrityksellä on vireillä muutosilmoitus liittyen yrityksen kaupparekisteritiedoissa merkittyihin henkilöihin. Tällaiset asiat ohjautuvat virkamiehen ratkaistavaksi tavanomaisessa järjestyksessä.

Laiminlyöntimaksupäätösten määrääminen ilmoitusvelvollisille tapahtuu kaupparekisteritietojärjestelmään määritellyn tietojärjestelmäautomaation avulla. Tietojärjestelmäautomaatio toimii etukäteen laadituilla määrittelyillä, jotka on kirjattu yleisiin menettelykriteereihin ja käsittelysääntöihin. Määrittelyillä varmistetaan se, että asia ratkaistaan soveltuvan lainsäädännön mukaisena. Lisäksi määrittelyillä varmistetaan se, että asiaan ei sisälly sellaista tapauskohtaista harkintaa, joka estäisi asian automaattisen ratkaisemisen.

Edellä kuvatuilla ja käsittelysäännöissä tarkemmin esitetyillä määrittelyillä on varmistettu, että automaattisesti ratkaistavaksi päätyvät hallintolain 53 e §:n mukaisesti vain ne tapaukset, joihin ei sisälly tapauskohtaista harkintaa tai joissa tapauskohtaista harkintaa edellyttävät seikat on arvioitu etukäteen.

Muut edellytykset

Hallintolain 53 f §:n 1 momentin mukaan automaattisen ratkaisemisen edellytyksenä on, että luonnollinen henkilö, johon ratkaisu on kohdistettu, voi kaikilta osin vaatia siihen oikaisua maksutta 7 a luvun mukaisella

oikaisuvaatimuksella tai siihen rinnastuvalla vaatimuksella, joka käsitellään päätöksen tehneessä viranomaisessa tai sen kanssa samaan rekisterinpitäjään kuuluvassa viranomaisessa. Kaupparekisterilain 36 §:n mukaan kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksua koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua.

Kaupparekisterilain 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyn nojalla laiminlyöntimaksumenettely kohdistuu oikeushenkilöihin. Menettelyä ei siten kohdisteta yksityiseen elinkeinonharjoittajaan eli luonnolliseen henkilöön. Koska tässä käyttöönottopäätöksessä kuvattu laiminlyöntimaksumenettely kohdistuu oikeushenkilöihin, yritykselle määrätyn laiminlyöntimaksupäätöksen ei voida katsoa laissa tarkoitetulla tavalla kohdistuvan luonnolliseen henkilöön eikä hallintolain 53 f §:n 1 momentissa säädettyä oikeussuojaedellytystä näin ollen sovelleta automaattisesti tämän käyttöönottopäätöksen perusteella ratkaistavaan asiaan.

Hallintolain 53 g §:n 1 momentin mukaan sen lisäksi, mitä 44 §:n 1 momentissa säädetään, hallintopäätöksestä on käytävä ilmi, jos asia on ratkaistu automaattisesti, sekä tieto siitä, missä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 28 d §:ssä tarkoitettu käyttöönottopäätös on saatavilla.

PRH:n virkamies on etukäteen laatinut ja dokumentoinut laiminlyöntimaksun määräämistä koskevan päätöksen perustelut. Lisäksi päätös täyttää hallintolain 44 §:ssä säädetyn sisältövaatimukset myös muilta osin lukuun ottamatta hallintolain 44 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädettyä vaatimusta lisätietoja antavan henkilön nimen ilmoittamisesta, koska asia on ratkaistu hallintolain 53 e §:ssä tarkoitetulla tavalla automaattisesti. PRH:n päätöksessä on mainittu asian automaattisesta ratkaisemisesta ja siinä on myös tieto siitä, mistä käyttöönottopäätös on saatavilla.

2.3 Tiedonhallintalaissa säädetty edellytykset

Tiedonhallintalain 28 a §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on dokumentoitava tässä luvussa säädettyjen velvollisuuksien toteuttamisesta vastuussa olevien henkilöiden tehtäväjako. Saman pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen on varmistettava, että automaattisen ratkaisumenettelyn käsittelysäännöt dokumentoidaan riittävän selkeästi ja kattavasti niin, että niiden lainmukaisuus voidaan osoittaa. Erityisesti käsittelysäännöistä on käytävä ilmi: 1) miten ratkaisumenettelyn syrjimättömyys varmistetaan; 2) miten asia selvitetään riittävästi ja asianmukaisesti, mukaan lukien kuuleminen; 3) miten ratkaisu perustellaan tai miksi se voidaan jättää perustelematta.

Tiedonhallintalain 28 b §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on varmistettava ennen automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa ja menettelyä käytön aikana muutettaessa, että menettely vastaa 28 a §:n 2 momentissa tarkoitettua dokumentaatiota. Saman pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen on varmistettava hyvä kielenkäyttö automaattisesti laadittavissa asiakirjoissa, jotka annetaan asianosaiselle. Saman pykälän 3 momentin mukaan laadun varmistamisen keskeiset toimenpiteet on dokumentoitava. Saman pykälän 4 momentin mukaan viranomaisen on nimettävä automaattisen ratkaisumenettelyn laadun varmistamisesta vastuussa oleva henkilö.

Tiedonhallintalain 28 c §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on valvottava automaattisesti ratkaistavien asioiden laatua ja sisällöllistä virheettömyyttä sekä hallittava automaattiseen ratkaisumenettelyyn liittyviä riskejä käyttöönoton

jälkeen. Saman pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen on ryhdyttävä viipymättä korjaaviin toimenpiteisiin, jos automaattisessa ratkaisumenettelyssä havaitaan virhe, jolla voi olla vaikutus ratkaisun sisältöön. Havaittu virhe, sen vaikutukset ja virheen korjaamista koskevat toimenpiteet on dokumentoitava. Viranomaisen ratkaisussa olevan virheen korjaamisesta säädetään erikseen. Saman pykälän 3 momentin mukaan viranomaisen on nimettävä automaattisen ratkaisumenettelyn laadunvalvonnasta ja virhetilanteiden käsittelystä vastuussa oleva henkilö.

PRH on dokumentoinut tiedonhallintalain 6 a luvussa säädettyjen velvollisuuksien toteuttamisesta vastuussa olevien henkilöiden tehtäväjaon erilliseen asiakirjaan, joka on tämän käyttöönottopäätöksen liitteenä. PRH on lisäksi laatinut automaattisesti ratkaistavista asioista käsittelysäännöt, joista ilmenee ratkaisumenettelyn syrjimättömyys, asian selvittämisen riittävyys ja asianmukaisuus. Käsittelysäännöt on otettu tämän käyttöönottopäätöksen liitteeksi. Menettely vastaa tiedonhallintalain 28 a §:n 2 momentissa tarkoitettua dokumentaatiota.

PRH on varmistanut, että automaattisesti laadittavissa asiakirjoissa käytetään hyvää kieltä. Laadunvarmistamisesta ja -valvonnasta on laadittu laissa edellytetyt dokumentaatiot, ja PRH on suunnitellut automaattisesti ratkaistavien asioiden laadun ja sisällöllisen virheettömyyden takaavat menettelyt. Menettelyyn liittyviä riskejä hallitaan ratkaisumenettelyn käyttöönoton jälkeen laadittujen suunnitelmien mukaisesti, ja PRH ryhtyy laadittujen suunnitelmien mukaisesti korjaaviin toimenpiteisiin, jos ratkaisumenettelyssä havaitaan virhe, jolla voi olla vaikutusta ratkaisun sisältöön. PRH on muiltakin osin varmistanut, että ratkaisumenettelyn käyttöönotossa on toimittu tiedonhallintalaissa edellytetyllä tavalla.

2.4 Tietosuojaalainsäädäntö

Kuten edellä hallintolain edellytyksiä koskevassa kappaleessa on tarkemmin käsitelty, laiminlyöntimaksumenettely kohdistuu kaupparekisterilaissa säädettyihin oikeushenkilöihin, sillä yksityiset elinkeinonharjoittajat rajautuvat tässä käyttöönottopäätöksessä kuvatun laiminlyöntimaksumenettelyn ulkopuolelle. Laiminlyöntimaksumenettelyssä ei ole kyse tietosuoja-asetuksen 22 artiklan mukaisesta automaattisesta henkilötietojen käsittelystä ja päätöksenteosta. PRH ei myöskään suorita laiminlyöntimaksumenettelyssä tietosuoja-asetuksen 22 artiklassa tarkoitettua profilointia.

Jotta kyseessä on tietosuoja-asetuksen 22 artiklan tarkoittama automaattinen päätöksenteko, tulee päätöksellä olla rekisteröidyn (luonnollinen henkilö) kannalta oikeusvaikutuksia tai sen tulee vaikuttaa häneen vastaavalla tavalla merkittävästi. Koska laiminlyöntimaksumenettely kohdistuu kaupparekisterilaissa säädettyihin oikeushenkilöihin, ei menettelyllä ole edellä mainittuja vaikutuksia luonnollisiin henkilöihin.

Koska laiminlyöntimaksumenettelyssä ei tehdä EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan mukaista automaattista päätöksentekoa eikä menettely muutoinkaan kohdistu luonnolliseen henkilöön eikä siinä oteta käyttöön muita uusia henkilötietojen käsittelytoimia, ei laiminlyöntimaksumenettelystä ole tarpeen tehdä tietosuoja-asetuksen mukaista tietosuojan vaikutustenarviointia tai PRH:n hallintamallin mukaista tietosuoja-arviota.

2.5 Johtopäätökset

PRH on arvioinut, missä tapauksissa ja minkälaisin edellytyksin automaattinen päätöksenteko on mahdollista kaupparekisterilain 24 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisessa laiminlyöntimaksumenettelyssä. Arviointi on kirjattu tähän käyttöönottopäätökseen ja tarkemmat määrittelyt on kirjattu liitteinä oleviin käsittelysääntöihin. PRH on myös laatinut kaikki lain edellyttämät dokumentaatiot ja määritellyt tämän automaattisen ratkaisumenettelyn mukaiset tehtäväjaot erillisessä asiakirjassa.

Automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönoton edellytykset tässä käyttöönottopäätöksessä kuvatus ja käsittelysäännöissä tarkemmin määritellyn laiminlyöntimaksumenettelyn osalta PRH:n arvion mukaan näin ollen täyttyvät, joten automaattinen ratkaisumenettely voidaan ottaa käyttöön tämän päätöksen mukaisesti. Menettelyt, jotka PRH käynnistää tässä käyttöönottopäätöksessä mainittuna käyttöönottopäivänä tai sen jälkeen, voidaan ratkaista automaattisesti.

2.6 Sovelletut säännökset

Hallintolaki (434/2003) 53 e, 53 f ja 53 g §

Kaupparekisterilaki (564/2023) 3, 4, 21, 22, 24, 26 ja 36 §

Laki liiketoimintakiellosta (1059/1985) 2, 4 ja 21 b §

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) 28 a, 28 b, 28 c, 28 d, 28 e, 28 f ja 28 g §

Laki Patentti- ja rekisterihallituksesta (578/2013) 2 §

3. Luettelo käyttöönottopäätöksen perusteena olevista asiakirjoista

Tämän käyttöönottopäätöksen perusteena ovat seuraavat asiakirjat:

- Tehtäväjako koskeva dokumentaatio (tiedonhallintalaki 28 a § 1 mom). (PRH/954/02/2025)
- Käsittelysääntöjä koskeva dokumentaatio (tiedonhallintalaki 28 a § 2 mom). (PRH/954/02/2025)
- Laadunvarmistuksen ja laadunvalvonnan kuvaaminen (tiedonhallintalaki 28 b ja c §). (PRH/954/02/2025)
- Järjestelmäkohtainen tietoturvallisuuden riskien arviointi. (PRH/954/02/2025)

4. Säilytysaika

Patentti- ja rekisterihallitus säilyttää tämän käyttöönottopäätöksen vähintään viisi vuotta automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä poistamista seuraavan kalenterivuoden alusta lukien (tiedonhallintalaki 28 d § 3 mom.).

5. Julkaiseminen ja tiedottaminen

PRH julkaisee tämän voimassa olevan käyttöönottopäätöksen yleisessä tietoverkossa verkkosivuillaan.

PRH tiedottaa verkkosivuillaan asioiden automaattisesta ratkaisemisesta toimialallaan, automaattisen ratkaisumenettelyn käytön perusteista ja muista asiakkaan oikeuksien kannalta keskeisistä tiedoista tiedonhallintalain 28 a §:n 2 momentissa tarkoitettuun dokumentaatioon ja käyttöönottopäätökseen perustuen.

Lisätietoja automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä on saatavilla PRH:n asiakaspalvelusta: puhelin 029 509 5900 tai sähköposti kirjaamo@prh.fi.

6. Muutoksenhaku

Käyttöönottopäätöksessä on kyse hallinnon sisäisestä määräyksestä, joten tähän päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla (laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 6 § 2 mom.).

7. Päätöksentekopäivä ja käyttöönottopäivä

Päätöksentekopäivä: 13.5.2025

Käyttöönottopäivämäärä: 15.5.2025. Menettelyt, jotka PRH käynnistää käyttöönottopäivänä tai sen jälkeen, voidaan ratkaista automaattisesti näiden käsittelysääntöjen mukaisesti.

8. Hyväksyminen

1. Hyväksyjä: Lalli Knuutila, johtaja

2. Esittelijä: Marko Peltonen, oikeudellisen yksikön päällikkö